

07.07.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**7 Temmuz 2021
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

7 Temmuz 2021 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 79)

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

— Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında E-Devlet Hizmetlerinin Gerçekleştirilmesine İlişkin İşbirliği Protokolü'nün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4223)

— Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşma'nın Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4224)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1970 ve 1973 Sayılı Kararları Çerçevesinde Kabul Edilen 21/6/2011 Tarihli ve 2011/2001 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 4225)

— 4/7/1956 Tarihli ve 6772 Sayılı Kanun Kapsamına Giren Kurumlarda Çalışan İşçilere, 2021 Yılında Verilecek İlave Tediye'nin Sürelerinin Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4226)

ATAMA KARARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atama Hakkında Karar (Karar: 2021/307)

YÖNETMELİKLER

— Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Beslenme ve Gıda Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Uşak Üniversitesi Deri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Uşak Üniversitesi Seramik Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Uşak Üniversitesi Tekstil Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No:164)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 171)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 26/5/2021 Tarihli ve 2018/9592 Başvuru Numaralı Kararı

TMO'dan iki haftada 1.5 milyon ton buğday ve arpa ithalatı

Toprak Mahsulleri Ofisi, 440 bin ton arpa ve 395 bin ton ekmeklik buğday ithalatı için yeni ihale açtı. Böylece iki haftada 1 milyon 550 bin ton arpa ve buğday ithalat ihalesi açılmış oldu.

Ali Ekber YILDIRIM

Açıkladığı fiyat piyasanın gerisinde kalınca içerden arpa ve buğday alamayan Toprak Mahsulleri Ofisi, iki haftada ikinci kez arpa ve buğday ithalat ihalesi açtı. Ofis, 440 bin ton arpa ve 395 bin ton ekmeklik buğday olmak üzere toplamda 835 bin ton ithalat için iki yeni ihale açtı. Böylece iki haftada açılan ihalelerle toplamda 1 milyon 550 bin ton arpa ve buğday ithalat ihalesi açılmış oluyor.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin yeni açtığı 440 bin ton arpa ithalatı ihalesi 12 Temmuz'da yapılacak ve teslim tarihleri 29 Temmuz- 16 Ağustos olarak belirlendi. Buğday için ise 395 bin ton ithalat ihalesi 13 Temmuz'da yapılacak. Buğday için teslim tarihleri ise 16-30 Ağustos olarak belirlendi. Ofis, 24 Haziran'da 320 bin ton arpa, 30 Haziran'da ise 395 bin ton buğday ithalat olmak üzere 715 bin ton ithalat ihalesi yaptı. Böylece TMO'nun iki haftada açtığı tahıl ithalat ihalesi 1 milyon 550 bin tona ulaşacak.

Yem fiyatları düşürülecek

Arpa ve buğdayda hasat devam ederken kısa sürede peş peşe ithalat ihaleleri açarak buğday ve arpa ithalatı yapan Toprak Mahsulleri Ofisi'nin hedefi iç piyasada yem ve ekmeklik buğday fiyatlarındaki artışı önlemek. Bu amaçla yem sanayicilerine ve yetiştiricilere tonu 1950 liradan arpa ve mısır satışı da gerçekleştiriliyor.

Arpa fiyatı düştü

Serbest piyasada 2 bin 800 liraya kadar çıkan arpanın tonu, TMO'nun ithalata başlamasıyla 2 bin 400 liraya kadar düştü. Toprak Mahsulleri Ofisi, 2021 ürünü arpa alım fiyatını ton başına 1750 lira, arpa satış fiyatını ise 1950 lira olarak açıklamıştı. Serbest piyasada üretici arpayı açıklanan bu fiyatların üzerinde satarken içerden arpa alamayan Toprak Mahsulleri Ofisi dışarıdan arpa alarak piyasaya müdahale ediyor.

İthal arpanın tonuna 2400 lira

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin 24 Haziran'da yaptığı 320 bin tonluk ihalede ithal arpa için verilen fiyat ton başına ortalama 2 bin 400 lira oldu. Tonuna 2 bin 400 lira verilerek satın alınan ithal arpa yetiştiricilere ve yem sanayicilerine tonu 1950 liradan veriliyor.

Buğdayda ikinci ihale 13 Temmuz'da

Arpa ithalatının yanı sıra buğdayda da artan fiyatları aşağı çekmek için ithalat yapan Toprak Mahsulleri Ofisi, 30 Haziran'daki 395 bin ton buğday ithalat ihalesinden sonra, 13 Temmuz'da bir kez daha 395 bin ton buğday ithalatı yapmak için ihale açtı.

Ofis'in 30 Haziran'da açtığı 395 bin tonluk ithalat ihalesinde ton başına ortalama 2 bin 270 liraya buğday alındı.

Toprak Mahsulleri Ofisi 2021 ürünü için ton başına 2 bin 250 lira alım fiyatı ve ton başına 2 bin 450 lira satış fiyatı açıklamıştı.

TMO'nun arpa,buğday ithalat miktarı(ton)

TMO 440 bin tonluk arpa ithalatına hazırlanıyor

Bloomberg'e konuşan ticaret kaynakları Toprak Mahsulleri Ofisi'nin 440 bin tonluk yemlik arpa için uluslar arası ihale açtığını belirtti. TMO ayrıca 395 bin tonluk buğday alımı için de ihaleye çıkıyor.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 440 bin ton yemlik arpa alımı için uluslararası ihale açtı.

Bloomberg'e konuşan ticaret kaynakları ihalede 12 Temmuz'a kadar teklif toplanacağını ve teslimatların 29 Temmuz-16 Ağustos arasında yapılacağını belirtti.

Habere göre 440 bin tonluk teslimatta İskenderun, Derince, İzmir, Tekirdağ, Samsun, Mersin, Bandırma ve Karasu'dan 50'şer bin, Trabzon Limanı'ndan ise 40 bin ton alınması öngörülüyor.

TMO ayrıca 13 Temmuz tarihli 395 bin tonluk ekmeçlik buğday ihalesine de çıkacak.

Hububatta zam kapıda

Artvin ve Ardahan'da kuraklık nedeniyle otlar büyümeyince besiciler, ot ve samana yöneldi. Yine kuraklık nedeniyle buğday ve arpa gibi hububatta rekolte düşük olunca saman üretimi düştü ve fiyatlar zirve yaptı. Geçen yıla göre fiyatı iki kat artan ot ve samanı besici alamıyor, satıcılar da istedikleri satışı yapamıyor.

Artvin ve Ardahan'da kuraklık nedeniyle otlar büyümeyince besiciler, ot ve samana yöneldi. Hububatta rekolte düşük olunca saman üretimi düştü, fiyatlar zirve yaptı. Besici, fiyatı iki kat artan ot ve samanı alamadı, satıcılar da satış yapamadı. Ardahan'a saman satmaya gelen Şanlıurfalı Cuma Altunpark, "Kurtarmıyor ne esnafı ne fakiri ne fukarayı, kimseyi kurtarmıyor yani kıtlık var" dedi.

Hayvancılık ile geçinen Artvin'in Ardanuç ilçesi ile Ardahan'da, ot ve saman satıcıları müşteri beklerken, besiciler artan maliyetler karşısında işlerini nasıl sürdüreceklerini düşünüyor. Erzurum'un Oltu ilçesinden Ardanuç'a ot satmaya gelen Fuat Yücel "Kuraklık nedeniyle ota talep fazla. Aşırı derecede fiyatlar, kuraklıktan dolayı yüksek olduğu için satışlarda insanlar hem nakit yönüyle itiraz ediyorlar, bir de nakit olmadığı için pahalı geldiğini söylüyorlar. Biz de bunu, kuraklığın olduğunu insanlara anlatamıyoruz. Mardin'den, Diyarbakır'dan da sürekli saman geliyor ama talebi karşılamıyor. Karşılamadığı gibi de fiyatlar otomatikman yükseliyor. Yükseldiği zamanda tüketiciye aşırı derecede maliyetli bir şekilde yansıyor" diye konuştu.

Ardahan'a saman satmaya gelen Şanlıurfalı Cuma Altunpark, şunları kaydetti: Geçen sene samanı buraya 750 liraya satıyorduk. Bu sene bin 250-bin 300'e satıyoruz. Siverek'ten aldığımız saman 850-950 arasında değişiyor. Kuraklık, ot yok, millet perişan, para yok, saman alacak parası yok. Hayvanı satılmıyor, piyasa düşük, etin kilosu üç senedir, dört senedir daha 65 lira. Saman yüzde 100'ü buldu, hayvan fiyatı aynı, kurtarmıyor yani. Geçen sene 750 liraydı, iyiydi kurtarıyordu."

Ardanuçlu besici Turgut Bingöl de "2600 rakımlı yayladan geldim hayvanlarıma ot alabilmek için. Elimdeki hayvanları satsam ot ve yem fiyatlarını karşılamıyor. Geçen seneki fiyatlara göre yüzde yüz artış. Bu durumda elimizdeki hayvanlar çıkacak ama kasap mı kesecek? Et para etmiyor. Ota zam, yeme zam, çobana zam, ete zam yok. Bundan dolayı artık bankalara borcumuz var. Ot yok, bundan böyle yağmaz ise bir ay sonra hayvanlarımız ot yemeye başlayacak onu da bulma imkanımız yok" diye konuştu.

5 LİRALIK ZAM NEYE YARAYACAK?

Ardanuçlu besici ve aynı zamanda kasap olan Köksal Bilek, isyanını şu sözlerle dile getirdi:

"Ete 5 lira zam verdiler. 5 lirayla ben malıma yem mi alayım, çobana para mı vereyim, dağ alayım da alsam zaten dağlar kurumuş. Yani Durum vahim. Benim elimdeki malı şimdi, saman mı alayım. Ot mu alayım ne yapayım? Bunun besi yemi var. Şu durumda bu işin içinden kalkamam. Kurbandan sonra rayiç varsa var, yoksa yok. Ben kapatıp giderim."

Hopalı besici Erdoğan Altunkaya "Geçen sene fiyatlar daha uygundu. Bu sene kurak gittiği için hem ot fiyatları hem yem fiyatları hem de hayvanı güçlendirecek diğer katkı maddeleri birebir arttı; yüzde 100. Geçen sene bin 700 liraya alıyorduk. Bu sene ilkbahara girerken bin 900 lira, bir ay geçmeden 2 bin 400 lira oldu. İnanılmaz derecede bir kuraklık var. Yaylalarda havalar kurak gidiyor" dedi.

SAMAN HASATI BİLE DÜŞTÜ

Güleş köyünden Nadim Gündüz: "300 balya aldığımız yerden çıkıyor, 50 balya. Samanın çıktı çuvalı kaç liraya? Yemin çuvalı çıkmış 170 liraya, samanın tonu çıkmış bin 500 liraya, malımız para etmiyor. Kaldık yandık."

Ardanuçlu yem satıcısı ziraat mühendisi Fuat Salan: "Geçen yıl yem fiyatları, ot fiyatları bir nebze uygundu. Fiyatlarımız yemler 90-95 lira civarındaydı. Arpamız 90 lira civarındaydı. Kiloda 2 lirayı görmemişti yem fiyatları. Ot fiyatı bin, bin 100 ve 800 otuna göre yoncaya göre değişiyor. Hayvanımız 41, 42 liraya kadar (karkas etin kilogram fiyatı) kesim vardır ama bu yıl fiyatlar uçtu ot fiyatları 2 bin, 2 bin 500 liraya hatta 2 bin 500 liraya alan arkadaşlarımız oldu. Acele ettiler korktular kuraklık var diye. Saman bin 500 liraya çıktı. Gerçi bir nebze gevşeme yaptıysa da yeniden bin 200, bin 300 lirada durdu. Kesim ise 42-43 lira, hayvan kesimi. Vatandaş ot, sap ve yem almaktansa elindeki hayvanı ucuz olarak elden çıkarıp 'onun işçiliğini yapmayayım' diye uğraşiyor. İthal gelince de bu sefer üretici vazgeçiyor, 'ithal geldi bizden kimse mal almıyor' diyor. Yani her tarafı karışık."

ABD'de süpermarketler gıda stoklamaya başladı

ABD'de süpermarketler birçok üründe, maliyetleri düşürmek için stok yapmaya başladı.

Ülke genelinde bazı marketler rafları doldurmak için, dondurulmuş etten şekere kadar ürün stoğu yapmaya başladı.

ABD genelinde Jefferies ve NielsenIQ verilerine göre market satışlarında yüksek talep başladı ve market satışları 19 Haziran'da sona eren haftada 2 yıl önceye kıyasla yüzde 15, geçen yıla kıyasla yüzde 0.5 arttı.

Bloomberg HT'nin haberine göre, market yöneticileri ulaşım maliyetleri, istihdam baskısı ve gıda tedarikinde yaşanan sıkışıklığa dikkat çekerek stoklamanın da gıda tedariki için zorlayıcı olacağını belirtiyor.

Birleşmiş Toptan Marketler CEO'su David Smith konuya ilişkin olarak "Birçok ürün alıyoruz. Stoklarımız geçen yılın aynı dönemine kıyasla önemli ölçüde arttı" değerlendirmesini yaptı. Smith 3 binden fazla mağazası bulunan en büyük toptancının son dönemde özellikle paket gıdalar ve raf ömrü uzun olan gıdalar başta olmak üzere stoklarını yüzde 15 ile 20 arasında artırdığını belirtti.

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu'dan gençlere meslek lisesi çağrısı

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, gençleri, oda ve borsaların desteğiyle mesleki eğitimin yeniden tasarlandığını liseleri seçmeye davet etti.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, Liselere Geçiş Sistemi (LGS) 2021 sonuçlarının ardından yaptığı yazılı açıklamada, COVID-19 salgının etkisiyle bu sınava hazırlanan öğrenciler için artık tercih zamanının geldiğine dikkati çekti.

Öğrencilerin yapacağı tercihler sonunda, kendilerini geleceğe hazırlayacak okullara yerleşeceğini vurgulayan Hisarcıklioğlu, "Ben gençlerimizi Milli Eğitim Bakanlığınca (MEB), TOBB ve TOBB ETÜ olarak başlattığımız program kapsamındaki 81 ildeki 113 okulumuzu tercih etmeye davet ediyorum. Bu okullara yerleşecek gençler, uzmanlık kapısından girmiş olacak, diplomaları, meslekleri olacak." ifadelerini kullandı.

Hisarcıklioğlu, 26 Şubat 2019'da imzalanan Mesleki Eğitim İş Birliği Protokolü ile özel sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü yetiştirmek üzere çağın niteliklerine uygun "yeni ve dinamik" bir mesleki eğitim modeline geçtiklerini hatırlattı.

Öğrencilere burs ve yurt dışında staj imkanı

Okulların arkasında merkezde MEB, TOBB ve TOBB ETÜ'nün, illerde ve ilçelerde ise oda ve borsaların desteği bulunduğunu belirten Hisarcıklioğlu, şöyle devam etti:

"Kamu-özel sektör ortak yönetim modeliyle yerelde oda ve borsalarımızın vasıtasıyla mesleki eğitimin hem dinamik hem de sanayi, ticaret ve tarımın ihtiyaçları

doğrultusunda tasarlanmasını sağlıyoruz. Okullarımızı tercih edecek gençlerimiz, mezun olduklarında 'ara eleman' değil, 'aranan eleman' olacaklar. Türkiye'nin gelecek hedeflerine ulaşması için ihtiyaç duyduğu en önemli çıpa beşeri sermayedir. İhtiyaç duyduğumuz beşeri sermayeyi de nitelikli mesleki eğitimden geçmiş gençler oluşturuyor."

Bu sebeple gençlerin eğitilmesinde TOBB olarak sorumluluk duyduklarını ifade eden Hisarcıklıoğlu, Mesleki Eğitim İş Birliği Protokolü ile mesleki eğitim ve reel sektörü birbirine entegre ettiklerini, geleceğin girişimcileri olacak, yüksek teknoloji alanında daha çok icat ve patent çıkartacak gençleri yetiştirdiklerini anlattı.

"113 okulumuzu tercih etmeye davet ediyorum"

Hisarcıklıoğlu, oda ve borsalar vasıtasıyla mesleki eğitimin hem dinamik hem de sektörün ihtiyaçları doğrultusunda yeniden tasarlandığını vurgulayarak, şunları kaydetti:

"81 ildeki 113 okulumuzda yeni atölyeler ve laboratuvarlar kuruyor, mevcut olanları yeniliyoruz. Tüm Türkiye'ye örnek olacak Ar-Ge ve Tasarım Beceri Atölyelerini faaliyete geçiriyoruz. TOBB ETÜ desteğiyle en iyi eğitim içerikleri ve staj sistemini gençlerimiz için hazırlanırken, oda ve borsalarımızın desteğiyle başarılı öğrencilerimize burs veriyoruz. Ayrıca onlara yurt dışında staj imkanı sağlıyoruz. Türk iş dünyasının başkanı olarak LGS 2021 tercih döneminde gençlerimizi 81 ildeki 113 okulumuzu tercih etmeye davet ediyorum. Mesleki Eğitim İş Birliği Protokolü kapsamındaki meslek liselerine ilişkin detayları <https://meslekiegitim.tobb.org.tr> adresinden öğrenebilirsiniz."

Merkez de yüksek enflasyonu kabullendi

TCMB'nin Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri Raporu yayınlandı. Yüksek enflasyonu artık kabullenen Merkez raporunda şu ifadelere yer verildi: Enflasyondaki yükseliş gıda ve temel mal gruplarından kaynaklandı. Üretici fiyatlarındaki artış eğilimi enerji ve ara malları fiyatları öncülüğünde devam etti. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etti.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) haziran ayında Tüketici Fiyat Endeksi'nin (TÜFE) yüzde 1,94 arttığını ve yıllık enflasyonun yüzde 17,53'e yükseldiğini açıklamasının ardından TCMB'nin Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri Raporu da yayımlandı. Rapora göre, enflasyondaki yükseliş gıda ve temel mal gruplarından kaynaklanırken, enerji ve hizmet gruplarında yıllık bazda gerileme kaydedildi. Tüketici enflasyonundaki yükselişe en belirgin katkı gıda grubundan gelirken, fiyat artışları alt gruplar geneline yayıldı, kırmızı et ve et ürünlerindeki artış dikkati çekti. Mayıs ayındaki kapanma sonrasındaki kontrollü normalleşme süreci ile birlikte bu dönemde bazı sektörlerde yukarı yönlü fiyat hareketleri izlendi.

Buna ek olarak, döviz kuru gelişmelerinin yansımaları ve emtia fiyatlarındaki birikimli artışlara istinaden temel mal grubu yıllık enflasyonu yükseldi. Türk lirası cinsinden

petrol fiyatlarındaki gelişmelere karşın eşel mobil sisteminin sınırlayıcı etkisi sürerken, bu dönemde enerji fiyatları yıllık enflasyonu baz etkisiyle geriledi. Hizmet yıllık enflasyonu kademeli normalleşme sürecinin başta lokanta ve oteller olmak üzere bazı alt kalemler üzerindeki yukarı yönlü etkisine rağmen bir miktar yavaşladı. Üretici fiyatlarındaki artış eğilimi enerji ve ara malları fiyatları öncülüğünde devam etti. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etti. Hizmet fiyatları haziran ayında yüzde 1,94 yükselirken, grup yıllık enflasyonu 0,16 puan azalarak yüzde 13,46 olarak gerçekleşti.

Grup enflasyonunun seyrinde gerek bu yıl gerekse geçen yıl gerçekleşen açılma kararlarının etkileri izlendi. Yıllık enflasyon, lokanta-otel, diğer hizmetler ve kirada yükselirken, ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinde geriledi. Lokanta-otel alt grubunda, fiyatlar aylık bazda yüzde 3,82 yükselirken, kademeli normalleşmenin de etkisiyle hem dışarıda yenen yemek hem de konaklama grubunda yüksek fiyat artışları görüldü. Diğer hizmetler alt grubu yıllık enflasyonundaki artışta açılmayla birlikte yüksek fiyat artışları sergileyen eğlence ve kültür hizmetlerinin yanı sıra bakım ve onarım hizmetleri öne çıktı.

TÜKETİCİ FİYATLARINDA BASKI SÜRDÜ

Yurt içi üretici fiyatları haziran ayında yüzde 4,01 yükselirken, yıllık enflasyon 4,56 puan artarak yüzde 42,89'a ulaştı. Üretici fiyatlarındaki bu yükselişte, döviz kuru gelişmeleri, uluslararası emtia fiyatlarındaki birikimli artışlar ve süregelen arz kısıtları belirleyici olmaya devam etti. Bu gelişmelerle, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi yüksek seviyesini korudu. Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon alt gruplar genelinde belirgin artışlar gösterirken özellikle ara malı grubundaki artış ön plana çıktı. Haziran ayında ara malları fiyatlarındaki yüzde 4,26'lık artışta demir-çelik ve ferro alaşımlar, tahıl ürünleri, ahşap ve mantar ürünler, plastik ürünler, hayvan yemleri ve kimyasal ürünlerin etkisi hissedildi. Dayanıklı tüketim malları fiyatlarındaki artışta mobilya, ev aletleri ve mücevherat belirleyici olurken, dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki yükselişte et ürünleri, diğer tekstil ürünleri ve katı-sıvı yağlar öne çıktı. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etti.

1 TEMMUZ AÇILIŞI FİYATLARA YANSIDI

Paket tur kalemi ise yüksek aylık fiyat artışı sergilemesine rağmen, yıllık enflasyonu düşük seviyelerde kalmaya devam etti. Öte yandan, ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar, kara yolu ile şehirler arası yolcu taşımacılığı kaynaklı olarak, aylık yüzde 2,46 artarken, yıllık enflasyon 3,44 puan düşüşle yüzde 10,28'e geriledi. Kapasite kısıtları, şehirler arası otobüs ücretlerini olumsuz etkilemeye haziran ayında da devam ederken, geçen yılın aynı ayında gerçekleşen artışların daha belirgin olması ulaştırma hizmetleri yıllık enflasyonunu düşüren ana unsur oldu. Temel mal yıllık enflasyonu haziran ayında 1,08 puan artarak yüzde 21,92 oldu. Bu dönemde yıllık enflasyon, diğer temel mallar grubunda daha belirgin olmak üzere tüm alt gruplarda artış gösterdi.

KUR ETKİSİ DEVAM EDİYOR

Giyim ve ayakkabı grubunda yıllık enflasyon 1,30 puan artarak 6,86 seviyesine ulaşırken, bu gelişmede mayıs ayındaki kapanma sonrası haziran ayındaki normalleşme süreci etkili oldu. Dayanıklı mal fiyatları bu dönemde alt gruplar geneline yayılan artışlar gösterdi (aylık yüzde 2,98) ve grup yıllık enflasyonu 0,12 puan artarak 30,86 oldu. Diğer temel mallar grubunda son dönem kur gelişmelerinin etkileri izlendi ve alt kalemler genelinde yüksek fiyat artışları görüldü. Özetle, bu dönemde Türk lirasındaki görünüm, emtia fiyatlarındaki birikimli artışlar ve kontrollü normalleşme ile birlikte temel mal grubu yıllık enflasyonu yükseliş kaydetti.

Türk Lirasında korkulan oldu

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Haziran ayına ilişkin reel efektif döviz kurunu yayımladı. Haziran'da reel efektif döviz kuru 59,77 olarak tüm zamanların en düşük seviyesini gördü...

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Haziran ayına ilişkin reel efektif döviz kurunu yayımladı. Haziran'da reel efektif döviz kuru 59,77 olarak tüm zamanların en düşük seviyesini gördü.

TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru Haziran'da 59,77 değeri ile en düşük seviyeyi gördü.

Reel efektif Döviz kuru Mayıs ayında 60,55 puandan 60,44 puana revize edildi.

Salgın yılı olan 2020'ye 75 seviyesinde başlayan reel efektif döviz kuru gerileme ivmesine girmiş ve Kasım'da 60,45 seviyesini görmüştü. Reel efektif Döviz kuru sonrasında yükselişe geçerek Şubat'ta 69 seviyesinin üzerine kadar yükselmişti.

ÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru Endeksi Haziran ayında 75,89 puan oldu. Bir önceki ayın Endeksi 77,04 puandan 75,70 puana revize edildi.

BloombergHT'nin haberine göre gelişmekte olan ülkeler bazlı Reel Efektif Endeksi 50,71 puandan 49,94 puana, gelişmiş ülkeler bazlı Reel Efektif Endeksi 67,12 puandan 66,61 puana geldi.

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU NASIL HESAPLANIYOR

Türkiye'nin dış ticaretinde önemli paya sahip ülkelerin para birimlerinden oluşan sepete göre, ikili ticaret akımları kullanılarak ağırlıklandırılan Türk Lirasının ortalama değeri ile nominal efektif Döviz kuru hesaplanıyor. Nominal efektif döviz kurundan da nispi fiyat etkileri arındırılarak reel efektif döviz kuruna (REK) ulaşıyor.

REK, TÜFE, ÜFE ve birim işgücü maliyetlerden biriyle arındırılarak üç farklı alt endeks oluşturuyor. TCMB'nin enflasyon hedefi kapsamında TÜFE bazlı REK'i esas alıyor.

Türkiye'de iki kuşağın ortak kaygısı: Gelir eşitsizliği ve işsizlik

Türkiye'de Y kuşağının yüzde 51'i, Z kuşağının da yüzde 65'i finansal durum ve iş olanakları nedeniyle kendini stresli hissediyor.

Deloitte, bu yıl 10'uncusunu yayımladığı 2021 Y ve Z Kuşağı Araştırması'nın sonuçlarını açıkladı. Araştırmaya göre Türkiye'de Y kuşağının yüzde 51'i, Z kuşağının yüzde 65'i finansal durum ve iş olanakları nedeniyle kendini stresli hissederken, rakamlar dünya ortalamasının üzerinde seyrediyor. Gelir dağılımı adaletsizliğine ise Y kuşağının yüzde 83'ü, Z kuşağının yüzde 76'sı inanıyor.

Türkiye dahil toplam 45 ülkede Y kuşağından 14 bin 655, Z kuşağından 8 bin 273 kişi ile gerçekleştirilen araştırma, katılımcıların enerjilerini siyasi katılımı artırmak, harcamaları ve kariyer seçimlerini değerleriyle uyumlu hale getirmek ve kendileri için önemli olan toplumsal konularda değişimi yönlendirmek gibi anlamlı eylemlere kanallandırdığını ortaya koydu.

Ortak kaygı: Gelir eşitsizliği ve işsizlik

Bu sene salgın koşullarında gelir eşitsizliği ve işsizlik korkuları Y kuşağı için kişisel kaygılar listesinin başında yer alıyor. Bunu çevre sorunlarına odaklanma takip ediyor. Z kuşağı için de işsizlik ve gelir eşitsizliği aynı Y kuşağında olduğu gibi öncelikli kaygılar olarak dikkati çekiyor.

Global katılımcılara bakıldığında Y kuşağının yüzde 41'i ve Z kuşağının yüzde 46'sı çoğu zaman kendini stresli hissediyor. Türkiye'de ise sırasıyla yüzde 51 ve yüzde 65 olan bu oranlar global ortalamanın daha üstünde seyrediyor. Stres sebeplerinin başında ise finansal durum, aile refahı ve iş olanakları geliyor.

Bunun yanında salgın etkisiyle stres seviyesi artan ve bu sebeple izin alma ihtiyacı hisseden katılımcıların yüzde 58'i izin alma sebeplerini, ruh sağlıklarıyla ilgili karşılaşılabileceklerini düşündükleri önyargılar sebebiyle yöneticilerine açıkça ifade edemediklerini belirtiyor.

Salgın ekonomik eşitsizlik konusundaki endişeleri artırıyor

Salgın, Y ve Z kuşağının finansal gelecekleri konusundaki belirsizliğin artmasına neden oluyor. Türkiye'deki katılımcıların neredeyse yüzde 60'ı finansal gelecekleriyle ilgili "sık sık endişelendiklerini veya strese girdiklerini" söylüyor. Ayrıca ankete katılanlar salgının finansal hedeflerini yeniden değerlendirmelerine ve değiştirmelerine de neden olduğunu belirtiyor.

Global olarak bakıldığında ise gelecekle ilgili Y kuşağı katılımcıların sadece yüzde 36'sı ve Z kuşağı katılımcıların yüzde 40'ı kişisel finansal durumlarının 2022'ye kadar iyileşeceğine inanıyor.

Türkiye'de Y kuşağının yüzde 83'ü gelir eşitsizliğine inanıyor

Kuşakların kişisel finansal kaygıların artmasının yanında daha büyük bir toplumsal mesele olarak gördükleri ekonomik eşitsizlik konusunun diğer bir endişeleri olduğu ortaya çıkıyor. Türkiye'den Y kuşağı katılımcıların yüzde 83 gibi büyük bir kısmı ve Z kuşağının da yüzde 76'sı gelirin toplum genelinde eşit olmayan bir şekilde dağıldığını düşünüyor.

Pek çok kişi değişimi sağlamak için hükümetin destek ve reformlarına ihtiyaç duyulabileceğine inanıyor. Türkiye'den Y kuşağı katılımcıların yüzde 36'sı, Z kuşağı katılımcıların yüzde 28'i "gelir eşitsizliğini dile getiren/azaltacak politikalar uygulayan siyasetçilere oy verdim/onları destekledim" şeklinde görüş bildirdi.

İş dünyasının etkisine ilişkin kuşakların görüşleri değişiyor

Son birkaç yılki global sonuçlara bakıldığında Y kuşağından "iş dünyasının toplum üzerinde çok veya oldukça pozitif bir etkisi olduğunu düşünüyorum" şeklinde görüş belirten katılımcıların azaldığı görülüyor. Bu rakam bu sene ilk kez yüzde 50'nin altına düşerken 2017'den bu yana ise neredeyse 30 puan azaldı. Türkiye'deki katılımcılar için ise geçen sene bu oran yüzde 43 iken bu sene altı puan gerileyerek yüzde 37 olarak ortaya çıkıyor.

Türkiye'den ankete katılan Y kuşağının yüzde 37'si, Z kuşağının yüzde 33'ü, salgından sonra daha fazla insanın çevre ve iklim konularında harekete geçmeye istekli olacağına inanıyor.

Yabancıya konut satışı hedefi 20 milyar dolar

Yabancıya gayrimenkul satışında hedef yükseltildi. Geçen yıl 6 milyar dolar olan rakamın, 2025'te 20 milyar dolara çıkarılması planlanıyor. Yatırımcıların ise büyük oranda Uzakdoğu ve Afrika'dan gelmesi bekleniyor.

Türkiye yabancıya gayrimenkul satış hedefini yükseltti. 2020'de yabancıya 6 milyar dolarlık gayrimenkul satılırken, 2025 yılında bu rakamın 20 milyar dolara çıkarılması hedefleniyor. Bu satışların yarısının ise Uzakdoğu ve Afrika pazarından gelmesi bekleniyor. Gayrimenkul İhracatı ve 2025 Stratejik Eylem Planı'nın açıklandığı toplantıda konuşan Gayrimenkul Yurt Dışı Tanıtım Derneği (GİGDER) Başkanı Ömer Faruk Akbal, 2020'de yabancıya 6 milyar dolarlık satış yapıldığını belirterek, "Hedefimiz 2025 yılında bu rakamı yıllık 20 milyara dolara taşımak" dedi. Yabancıya satılan konutların ortalama fiyatının 150 bin dolar olduğunu söyleyen Akbal, 2025 yılında ise bu oranı 225 bin dolara çıkarmayı amaçladıklarını açıkladı.

50 bin konut planı

Henüz 1.5 yıl önce kurulan dernek üyelerinin, yabancıya satılan her 100 konuttan 25'ini gerçekleştirdiğini kaydeden Akbal, "Türkiye'den gayrimenkul alan yabancılar yüzde 83.2 gibi yüksek oranda memnuniyet oranına sahip ve 10 yabancından 7'si yeniden almayı düşünüyor" dedi. Bu yıl ise 50 bin konut satmayı planladıklarını aktaran Akbal, "Kanal İstanbul'un temeli atıldı. Kanal İstanbul da hedeflerimize ulaşmamızı sağlayacak" dedi. Halihazırda Ortadoğu, Türk Cumhuriyetleri'nin en büyük alıcı olduğu Türkiye pazarında, Uzakdoğu ve Afrikalıların payının da

yükselmesi bekleniyor. Singapur ve Hindistan'ın yanı sıra Afrika ülkeleri gibi yeni pazarlara da eğileceklerini açıklayan Akbal, "2025'te ev alan yabancıların yüzde 20'si Afrika, yüzde 25'i ise Uzakdoğu'dan gelecek. Böylece yabancıya satışta dünyada ilk 10'a girmeyi planlıyoruz" diye konuştu.

Vatandaşlık 4.5 milyar dolar kazandırdı

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Nureddin Nebati de, Türkiye'ye vatandaşlık hakkı için başvuran yatırımcı sayısının 1 Temmuz itibarıyla 15 bin 176'ya ulaştığını dile getirerek şu açıklamalarda bulundu: "Gayrimenkul ve konut ağırlıklı olmak üzere fonlardan veya bankaya bir miktar para yatırarak elde edilmiş olan bu başvurulardan, 4,5 milyar dolar gelir elde edildi."

İstanbul'da rakam 40 bin olacak

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, 2025 yılında İstanbul'da yabancıya yıllık 40 bin konut satarak 10 milyar dolar gelir elde etmeyi planladıklarını söyledi. İstanbul'dan ev alan bir yabancıнын ortalama 3.5 ay Türkiye'de kaldığını aktaran Avdagiç, "Kaldıkları dönemde alışverişin dışında sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını da gideriyorlar ve ülkelerinde gönüllü elçiliğimizi yapıyorlar" dedi. Avdagiç, bundan sonraki süreçte katma değerli konut üretilmesi gerektiğine dikkat çekerek, "Londra'da bir metrekare fiyatına İstanbul'dan daire alıyorlar. Değerli konut ürettiğimizde, gelecek profili de değiştirmiş oluruz" diye konuştu.

Kuşoğlu: Kara para cenneti haline getirdiler, Türkiye gri listeye alınmak üzere

“Türkiye’yi bir kara para cenneti, yolsuzluklardan elde edilen kazançların cenneti bir ülke haline getirdiler.” diyen CHP Genel Başkanı Yardımcısı Kuşoğlu, “Şu anda büyük ihtimalle Türkiye gri listeye alınmak üzere.” ifadesini kullandı.

CHP’nin İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Bülent Kuşoğlu, “Türkiye’de kara parayı aklamak kolay. Rahatlıkla aklanabiliyor.” dedi.

“Türkiye’yi bir kara para cenneti, yolsuzluklardan elde edilen kazançların cenneti bir ülke haline getirdiler.” sözleriyle bu konudaki mevzuatı eleştiren Kuşoğlu, Türkiye’de uluslararası para sistemine giren paranın tekrar ülkeyi terk ettiğine dikkat çekti. “Türkiye hukukun üstünlüğünü yitirmiş, yargı bağımsızlığı yok, yargının tarafsızlığı yok. Para güvenli yerde durur. Türkiye’de durmuyor.” diyen Kuşoğlu, “Türkiye Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından ‘Gri Liste’ye alınmak üzere.” diye konuştu.

Maliye Bakanlığı kökenli olan Kuşoğlu şunları söyledi:

"Maalesef devleti yönetenlerin de katıldığı ve uluslararası kuralları da alt üst ettiği bir durum söz konusu. Maalesef son yıllarda özellikle Asya ve Ortadoğu ülkelerinden önemli miktarlarda para geliyor. Bu Türkiye’de sisteme sokuluyor, Türkiye’de de kalmıyor bir şekilde sisteme girdikten sonra batılı ülkelere aktarılıyor. Türkiye’de kara parayı aklamak kolay. Rahatlıkla aklanabiliyor. Fakat sisteme sokulduktan sonra da Türkiye güvenli bir ülke olmadığı için Türkiye’de de durmuyor hemen yurt dışına çıkıyor. Batılı ülkelere gidiyor bu para. Maalesef böyle bir durum var.

Özellikle Suriye Savaşı'nın başlamasından beri Suriye'den gelenlerle Türkiye üzerinden gelip geçenlerle neredeyse 8-10 milyona yaklaşan kişinin geçmesi söz konusu oldu. Hâlâ 5 milyona yakın Suriyeli var Türkiye'de. Bunların getirdiği meblağlar var. Onun haricinde Afganistan, Pakistan'dan gelenler var, onların getirdikleri var... Birçok ülke liderinin Türkiye üzerinden kara paralarını aklamaları söz konusu. Türkiye 6'ncı defadır biliyorsunuz yıl başından önce çıkarmıştı büyük bir servet affı. En son haziranda sona ermişti yıl sonuna kadar uzatıldı yani yurt dışından servet unsurlarınız varsa getirin, altın, döviz... Bunları kayda aldırın, bir kuruş vergi ödemeyin deniyordu. Şu anda Türkiye'de yapılan bu. Hiçbir şekilde araştırılması da yapılmıyor.

"Kanun ve tebliğ arasındaki farktan yararlanıyorlar"

"Getirilen paranın kökeni terör parasıysa da araştırılmıyor. Maalesef mevzuat böyle." diyen Kuşoğlu, "Özellikle kanun ile tebliğ arasında da önemli farklılıklar var. Yani kanunu FATF'a soruyorlar ama tebliği sormuyorlar. Aradaki farklardan da istifade ederek Türkiye'yi bir kara para cenneti, yolsuzluklardan elde edilen kazançların cenneti bir ülke haline getirdiler.

Bu arada biliyorsunuz, 11 vergi affı da çıktı Türkiye'de. Bunlarla da Türkiye hem vergiye yönelik kara paranın hem de yolsuzluklarla ilgili kara paranın cenneti bir ülke haline geldi, ama sisteme giren para batılı ülkelere gidiyor. Dolayısıyla Türkiye'ye bir faydası olmuyor. Yılda ortalama 1 trilyon-1,5 trilyon TL civarında bir kara paranın aklandığı söylenir. Bu çok büyük bir meblağ. Türkiye buradan pay almak istedi çünkü bu çok kolay bir para. Maalesef tam olarak rakamları vermiyorlar, ama önemli meblağlar sisteme girdi. Ne kadar olduğunu bilmiyoruz ancak bu meblağlar Türkiye'ye fayda getirmedi. Türkiye'den uluslararası para sistemine girdikten sonra yurt dışına çıktı. Eğer doğrudan yatırıma yönelmezse, istihdam yaratmazsa ekonomik anlamda yatırım olmazsa faydasının olması mümkün değil.

Türkiye'deki yatırımlara baktığımız zaman anlamlı yatırımlar yok. Doğrudan yatırımlarda bir azalma var. Kamu yatırımları zaten önemli ölçüde azalmış vaziyette. İlave olarak da bu yabancı yatırımlarda hatta yerli sermayenin yatırımlarında da azalma var. Maalesef yurt dışına daha fazla yatırım yapılıyor çünkü Türkiye hukukun üstünlüğünü yitirmiş, yargı bağımsızlığı yok, yargının tarafsızlığı yok. Para güvenli yerde durur. Türkiye'de durmuyor." ifadelerini kullandı.

Kuşoğlu, "Türkiye'deki kayıt dışı ekonomiye baktığımız zaman en büyük bölümü tabii ki vergiden kaçırılma yoluyla elde edilen gelirlerdir. Bunların çok önemli meblağlarda olduğunu görüyoruz. İşte onun için 11 kere vergi affı çıkarılmış bu dönemde zaten. Onun için 6 servet affı çıkarılmış. Vergi affı ile her yıl elde edilen geliri affediyorsun. Servet affıyla da servetindeki anormal, izah edemeyeceğin yükselişleri telafi etmiş oluyorsun. Onları kayda almış oluyorsun yani. İkili bir sistemle paranın kayıt dışı meblağların sisteme alınması sağlanmış oldu.

(Babek) Zencani ile İran'a karşı konulan Amerikan ambargosunun delindiğini biliyoruz. (Reza) Zarrab ile aynı şekilde delindiğini biliyoruz. Onun dışında birçok Asya ülkesinden, oradaki otoriter liderleri ait meblağların geldiğini, Türkiye'de sisteme sokulduğunu bir şekilde biliyoruz. Bunları net olarak bilmek, kayıtlı hale getirmek mümkün değil. Duyduğumuz, güvenilir insanlardan işittiğimiz kadarıyla maalesef böyle. Türkiye rahatlıkla sisteme paraların sokulabildiği bir ülke olmuş vaziyette. Sadece Suriye değil Orta Doğu'nun diğer ülkeleri, Irak, Libya vesaire buraların da paralarının önemli ölçüde Türkiye'de aklandığını biliyoruz." dedi.

"Gri listeye alınmak üzere"

Kuşoğlu açıklamanın devamında şunları kaydetti: "FATF'ın kayıtlarına baktığımız zaman şu anda büyük ihtimalle Türkiye Gri Liste'ye alınmak üzere. Belki önümüzdeki toplantıda gri listeye de alınabilir. Onun haricinde GRECO var. GRECO Avrupa Birliği kapsamında bir yolsuzlukla mücadele bir ünitesi. Orası da Türkiye ile ilgili hiç olumlu şeyler söylemiyor. Çok anormal raporlar var. 2020'nin galiba Eylül ve Ekim ayındaydı bir GRECO raporu var ona bakarsanız Türkiye ile ilgili hemen hemen GRECO'nun ilkelerinden hiç birisini yerine getirmediğini, OECD ülkeleri ve Avrupa Birliği ülkeleri arasında sonuncu olduğunu çok net, böylece ifade ediyorlar. FATF'a baktığınızda da aynı şekilde. FATF'ın da 40 ilkesi var bunların önemli ölçüde yerine gelmediğini görüyoruz. En önemlisi de PEPs denen, siyasi nüfusa sahip kişilerin; asker, sivil bürokratların yurt dışına gidiş gelişleri ya da kendilerine gelen giden paranın takip edilmediğini görüyoruz. Bu paranın da takip edilmesi özellikle şart ama bunlar maalesef yapılmıyor. Dolayısıyla da büyük sıkıntılar var.

Bir diğer konu kurumlar vergisi madde 30'a göre 'vergi cennetleri'nden gelen paraların kurumlar vergisinde takibe tabi olması ve yüzde 30 oranında vergilendirilmesi gerekiyor. Böyle bir kanun var, ama vergi cennetlerinin nereler olduğunun tebliğ ile belirlenmesi gerekiyor. Cumhurbaşkanı yıllardır bunu yapmadı. Tebliğ bir türlü çıkmadı. Halbuki tüm dünya vergi cennetlerinin nereler olduğunu bilir. Hatta son G7 toplantısında bu vergi cennetlerine artık kapatılım, bitsin kararı alındı. Biz onların listesini yayınlamadık. Cumhurbaşkanı bu listeyi bir türlü yayınlamadı. Sebebi, mesela Man Adası'ndan gelecek bir paranın, Man Adası çok tartışıldığı için söylüyorum, normalde yüzde 30 vergiye tabi olması lazım. Dolayısıyla liste yayınlanmayınca yüzde 30 vergisiz olmuş oldu. Yani öyle bir avantaj elde etmişler. Yasal yani. Para kaçakçılığı yasal hale getirilmiş oluyor."

İşte kalem kalem vatandaşı canından bezdiren zamlar...

Alaattin AKTAŞ

07 Temmuz 2021 Çarşamba

- ✓ Sokakta mikrofon uzatılan vatandaş ayçiçek yağı zammından yakınmakta TÜİK'e göre de haklı. Aynı durum mısırözü yağı için de, tavuk eti için de geçerli.
- ✓ Ev eşyasına gelen zamlar dudak uçuklatacak cinsten. Televizyon fiyatları bir yılda yüzde 100 artmış.
- ✓ Vatandaşı canından bezdiren elektrik ve doğalgazda ise meğer zamlar çok düşükmüş. Bu nasıl mı olmuş, bir bilsek!

Vatandaş açıklanan enflasyon oranlarına inanmıyor. Bu tartışma götürmeyecek bir gerçek. Oran, tahmin edilenden yüksek bile açıklansa, bu sefer de “Gerçek çok daha yüksekti, ancak buraya indirebildiler” diye fikir yürütülüyor, görüş dile getiriliyor.

Vatandaşın hesaplanan fiyat endeksinin 400 kadar mal ve hizmetten oluştuğunu, ortaya çıkan oranın bir ortalama gösterdiğini dikkate almasını beklemek ne kadar gerçekçi? Vatandaş, ne tükettiğine bakıyor, o tüketim için ödediği paradaki değişime bakıyor ve kendi harcamasından yola çıkarak bir enflasyon hesabı yapıyor.

Aslında herkesin kendine ya da ailesine özgü bir enflasyonu var. Toplumun büyük bir kesimi harcamasının çok önemli bir bölümünü gıdaya ve zorunlu harcamalara ayırmak durumunda kaldığı için bu harcamasındaki artışı çok doğal olarak “Enflasyon oranı budur” diye okuyor.

Ayçiçek yağından yakınanlar haksız mı?

TÜİK'in hesapladığı tüketici fiyatları endeksinde gıda ve alkolsüz fiyatları endeksinde gıda ve alkolsüz içeceklerin payı yüzde 25.94. Vatandaş her 100 liralık harcamasının 26 lirasını gıdaya yapıyor. Bu 26 lira, dar gelirli vatandaşlarda belki 30'a, 40'a, 50'ye

çıkıyor. Dolayısıyla gıda maddelerine gelen zamlar vatandaşın açıklanan ortalama orana kuşkuyla bakmasında en büyük etken.

TÜİK'in TÜFE hesaplamasında kullandığı fiyatlardan yola çıkarak ana harcama gruplarının bazılarında son bir yılda hangi kalemlerde yüksek fiyat artışı olmuş, buna baktık. Sıralamayı harcama grupları itibarıyla en yüksek zamlardan aşağı doğru yaptık.

Sokak röportajlarında vatandaşa mikrofona uzatan genç arkadaşlarıma söylenenlerin ne kadar doğru olduğu sayılarla da kanıtlandı. Örneğin son bir yılda gıda maddeleri arasında fiyatı en çok artan yüzde 57 ile ayçiçek yağı olmuş. (Kabartma tozunda yüzde 9 binlik bir artış var ama önemli olan tüketimdeki ağırlık.) Gıda maddeleri arasında ikinci sırayı yüzde 51 zam ile mısırözü yağı, üçüncü sırayı da yüzde 50 zam ile margarin alıyor.

Tavuk eti ve yumurtadaki yüzde 46 ve yüzde 44'lük zamlar da dikkat çekici. Vatandaş kırmızı ete göre ucuz diye tavuk etine yönelmek istiyor ama karşısına yüzde 46'luk zam çıkıyor.

Ulaştırma zamları rekor kırıyor

TÜFE'de yüzde 15.49 ile ikinci en yüksek ağırlığa sahip grup ulaştırma. Bu gruptaki zamlar müthiş.

Hadi yüzde 107 ve yüzde 71 zam gören otomobilleri bir kenara koyalım; nasıl olsa herkes otomobil alma durumunda değil. Ama ya köprü geçiş ücreti... Ya benzine, motorine gelen zamlar... Ya araç tamirine ödenen ücretler...

Gel de ev eşyası al!

TÜFE'deki ağırlığı yüzde 8.64 olan ev eşyası grubunda da çok yüksek zamlar var. Adeta "Gücün yetiyorsa gel de al" dedirtecek zamlar...

Bu gruptaki zam sıralamasında bulaşık makinesi yüzde 74 ile ilk sırada. Bir yılda yüzde 50'den fazla zam gören üç ürün de yatak bazası ile çift ve tek kişilik yatak.

Eğlence ve kültür grubunda yer alan televizyonun da son bir yılda yüzde 100 zam gördüğünü belirtelim.

Yıllık zam oranı (Yüzde) (Haziran 2020-Haziran 2021)

Gıda ve alkolsüz içecekler		Ev eşyası	
Ayçiçek yağı	57,17	Bulaşık makinesi	73,83
Arızlı yağ	50,76	Yatak bazası	65,07
Margarin	49,88	Çift kişilik yatak	55,63
Tavuk eti	46,00	Tek kişilik yatak	55,41
Yumurta	44,25	Mikrodalga fırın	46,79
Mayonez	40,53	Ütü	43,51
Balık	39,97	Kanepe	42,85
Zeytinyağı	37,62	Oturma odası takımı	40,73
Kakao	33,83	Tek sandalye	40,10
Kakaolu toz içecekler	32,34	Yemek odası takımı	39,70
Sucuk	31,67	Elektrikli süpürge	39,42
Bal	30,77	Soba	38,92
Sosis	29,95	Çamaşır makinesi	36,97
Haşır çorbalar	29,71	Sıcak içecek makineleri	36,39
Salam	29,36	Saklama malzemeleri	35,69
Kuru barbunya	27,97	Sehpa	34,72
Çilek	27,52	Ankastre fırın	34,31
Domates	27,29	No-frost buzdolabı	34,18
Fındık ezmesi	27,23	Tek masa	33,80
Sütlü tatlılar	26,69	Klima	33,76
Konserve balık	26,30	Blender	33,01
Bisküvi	26,25	Genç odası takımı	32,59
Sakatat	25,87	Kombi	32,52
Kuru kayısı	25,60	Davlumbaz	31,12
Ulaştırma		Soba malz.	30,68
Benzinli otomobil	107,10	Yatak odası takımı	30,67
Dizel otomobil	71,14	Plastik mutfak malz.	29,17
Motosiklet	59,75	Diğer elektriksiz ev alet.	28,97
Bisiklet	54,85	Perde	28,85
Köprü geçiş ücreti	46,68	Set üstü ocak	28,01
Uçak bileti ücreti	36,74	Teflon mutfak eşyası	27,57
Motor yağları	36,38	Bulaşık için temizlik ürün.	26,99
Araç tamir ücreti	35,65	Kaşık, çatal, bıçak takımı	26,45
Araba kiralama ücreti	29,08	Her türlü ev temizlik alet.	26,42
Araç yedek parça ve ekip.	27,98	Hala	25,93
Motorin	27,37	Stor perde	25,45
Araba ile ilgili temizlik ürün.	27,32	Tost makinesi	25,12
Benzin	26,91	Sağlık	
Haberleşme		Diş çekme ücreti	27,96
Cep tel. gör. ücreti	24,20	Diş dolgu ücreti	26,84
Telefon onarım ücreti	20,19	Ameliyat ücreti	25,53

DOĞALGAZ, ELEKTRİK VE SU ZAMMI DÜŞÜK KALMIŞ

Konut ile ilgili harcamalar TÜFE’de yüzde 15.36 ağırlığa sahip. Bu grup kapsamında çok önemli harcama kalemleri var ve bunlar vatandaşın en çok yakındığı kalemler arasında bulunuyor.

Vatandaş ne diye şikayet ediyor; “Elektriği, doğalgazı, suyu, kirayı ödedim mi elime bir şey kalmıyor” diyor ya, işte o!

Peki bu dört kalemde son bir yıldaki zam oranı ne kadar olmuş, TÜİK’e göre tabii ki, bakalım.

07.07.2021

“Su yüzde 17,57, elektrik yüzde 12.29, kira yüzde 10.99, doğalgaz yüzde 8.48.”

Bu dört kalemden yalnızca su genel TÜFE artışı ile aynı düzeyde, diğer üçü daha düşük gerçekleşmiş.

Vatandaş durup dururken bu harcamalara işaret ederek “Yandım Allah” diye haykırmayacağına göre özellikle elektrik ve doğalgazdaki zam oranının nasıl böyle düşük kaldığı doğrusu merak konusu oluyor.

Bu oranların mutlaka bir izahı vardır, olmalıdır da ama biz bilmiyoruz.

NASIL YÜZDE 17.53 OLDU?

Böylesine çok yüksek oranlı zamlar varken son bir yıldaki TÜFE artışı nasıl mı yüzde 17.53 oldu, buna bakmak gerek.

Haziran ayı itibarıyla yıllık fiyat değişimine konu 387 kalem mal ve hizmet var. Bazı kalemler mevsimsel olduğu için listeye girmedi. Bu 387 kalem mal ve hizmetteki zam ve fiyat düşüşü dağılımı şöyle:

"5 kalemde yüzde 100'ün üstünde, 11 kalemde yüzde 50 ile yüzde 100 arası, 189 kalemde yüzde 17.57 ile yüzde 50 arası, 159 kalemde sıfır ile yüzde 17.57 arası artış oldu. Üç kalemde fiyatlar değişmedi. 20 kalemde ise fiyatlar geriledi."

Ortalama artış da böylece yüzde 17.53 olarak hesaplandı.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu hapse girecek mi?

7 Temmuz 2021

Allah korusun. Durup dururken neden hapse girsin?

CHP Genel Başkanı'nın hapse girmesinin bedelini Türk demokrasisi ödeyebilir mi? Ana muhalefet lideri konuştuğu için dokunulmazlığı kaldırılıp hapse atılacak olsa ilk olarak ben karşı çıkarım.

Peki bu iş nereden çıktı?

Hakkındaki fezleke Meclis'e gelince **Kılıçdaroğlu**, "**Erdoğan beni hapse attırmak istiyor**" konulu bir video çekti.

Bahçeli'den de "Çıksın mahkeme karşısına, versin üzerine atılı suçlamaların hesabını. Dolandırıcı tosuncuk nasıl bedel ödeyecekse Kılıçdaroğlu da ödesin. Kılıçdaroğlu kendine güveniyorsa dokunulmazlığının kaldırılmasına bizzat kendisi önayak olmalı, karar sürecini bizatihi kendisi başlatmalıdır. Söz veriyorum, ilk kez CHP'ye destek vereceğiz, onlara 'tamam' diyeceğiz" çağrısı gelince CHP liderine hapis tehditi beni rahatsız etti. Meclis kulislerini araştırdım.

Meclis'te **Kılıçdaroğlu**'nun dokunulmazlığının kaldırılması yönünde bir hazırlık yok. Bırakın **Kılıçdaroğlu**'nu, diğer milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması yönünde de bir çalışma yok.

Dokunulmazlıkların kaldırılması için önce Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu'nda görüşülüp kabul edilmesi gerekiyor. Ardından Meclis Genel Kurulu'na gelip, oylanıp kabul edilecek. Hangi dosyada dokunulmazlığı kaldırılırsa o dosyadan yargılanacak.

KOMİSYON GÜNDEMİNDE YOK

Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu'nun dokunulmazlıkların kaldırılması gibi bir gündemi yok.

Meclis'in gündeminde ise şimdi 4. Yargı Paketi var. Ardından hayvan haklarıyla ilgili düzenleme gelecek. Meclis ekonomiyle ilgili torba yasayı çıkarıp tatile girecek.

Demem o ki yarın **Kılıçdaroğlu**'nun dokunulmazlığının kaldırılıp hapse girmesi gibi bir durum yok.

KILIÇDAROĞLU'NUN İLKELİ DURUŞU

Baykal ve **Ecevit** hakkındaki iddialar karşısında CHP neden sessiz diye sormuştuk. Ses **Kılıçdaroğlu**'dan geldi. CHP Lideri, “**Önce kendi ailemize seslenmek zorundayız. Mustafa Kemal Atatürk'ten bu yana CHP'de genel başkanlık yapmış olan herkesin başımızın üzerinde yeri vardır**” dedi.

Tartışmayı başlatan CHP'li **Zülfü Livaneli**'ydi. Tartışmayı büyüten CHP medyası oldu. “**Yapmayın, Baykal'ın her yaptığı yanlış olmayabilir**” diyenleri, “**Sarayın sözcüsü**” ilan ettiler. Kimi **Baykal**'ın istifasını istedi, kimi ihracını talep etti.

DOĞRU OLANI YAPTI

CHP bu işe uzun süre sessiz kalınca, sanki **Kılıçdaroğlu** yönetimi bunu istiyor şeklinde bir algı oluştu. **Kılıçdaroğlu** geç konuştu ama konuya doğru bir noktadan yaklaştı. Kendisinden önceki genel başkanların hukukunu korudu. Ama **Kılıçdaroğlu**'nun bu çıkışına rağmen CHP medyası bu tartışmayı bitirir mi? Hiç sanmam.

Ellerine fırsat geçse, **Baykal**'ı çarmıha gerip, **Ecevit**'i mezarından çıkarıp yargılayacaklar.

KRT'DE BAŞKA CNN TÜRK'TE BAŞKA

KRT'DE İnan Demirel'in yönettiği programda, CHP Mersin Milletvekili **Ali Mahir Başarır**'a **Baykal** hakkındaki iddialar hatırlatılıp, CHP'nin **Baykal**'ı ihraç talebiyle disipline sevk edip etmeyeceği soruluyor.

Ali Mahir Başarır, “Bu konu beni de rahatsız ediyor. Net bir şekilde uzatmama gerek yok. Ben bu iddialardan eski genel başkan da olsa rahatsızım. Bence kendisi, ailesi bunu değerlendirmeli. Belki istifa edecektir. Etmeyecekse de ama sağlığı çok kötü, onu söyleyeyim. Bir disiplin kuruluna kendisi verildiği zaman savunma yapamayacak durumda **Deniz Bey** şu anda. Onu da söyleyeyim. Tabii birçok isim bundan rahatsızdır. Toplumda rahatsızlık vardır. Ben başından beri şunu söylüyorum. Bizim çocuk sizin çocuk, bizim büyük sizin büyük yok. Temiz bir toplum, temiz bir devlet, şeffaf bir devlete gideceksek, bana dokunuyorsa bana da gerekeni yapacaksınız” diye yanıt veriyor.

İnan Demirel titiz bir gazetecidir. Bu kez **Erdoğan**'ın siyasi yasağının kaldırılmasıyla ilgili anayasa değişikliğini hatırlatıp, **Zülfü Livaneli**'nin **Erdoğan** ile **Baykal** arasında gizli bir anlaşma olduğu yönündeki iddialarını soruyor.

BAYKAL'IN İSTİFASI

Ali Mahir Başarır bu kez, “**Deniz Bey**’le ilgili bu iddialar. 2002’de **Tayyip Bey**’in milletvekili olması. Başbakan olması veya başka iddialar. Zaten o zaman da konuşuluyordu. Sayın **Livaneli** o zaman da bununla ilgili yazılar yazmıştı.

Bunun tarafları **Recep Tayyip Erdoğan**, ikna edilen **Deniz Baykal**. **Deniz Baykal**’ın gerçekten bu konuda savunma yapacak sağlıktaki olduğunu düşünmüyorum. Bununla ilgili eğer ki kendisinin yapması gereken bir şey varsa ailesinin açıklaması gerekiyor. Ha istifa etmesi gerekiyorsa da istifa ettirilmesi gerekiyor. Ama disiplin sürecinin ya da bir yargılama olarak, düşünün gerçekten yargılanma ehliyeti var mı?” diyor.

İnan Demirel, **Başarır**’ın sözlerini açma ihtiyacı hissediyor. “**Baykal**’ın sağlığı yerinde olmadığı için ihracı söz konusu olamıyor mu diyorsunuz?” diye soruyor.

Ali Mahir Başarır, “Sağlığı çok kötü durumda. Gerçekten bunu tarihe not düşmek adına söylüyorum. Keşke sağlığı yerinde olsa, bunları açıklasa. Kesinlikle o bizim genel başkanımız, dokunamayız ona falan. Hayır, hayır, hayır. Bugün **Recep Tayyip Erdoğan**’a ne kadar dokunuyorsak, **Deniz Bey**’in de bir yanlışı varsa aynı şekilde dokunmalıyız. **Deniz Bey**’i kutsallaştırıp, ona dokunmayın falan demiyorum ama disiplin sürecinde sağlığı ve savunması çok büyük sıkıntı. Ama ben ailesinin yerinde olsam kendisiyle görüşürüm. Eğer verebiliyorsa istifa edebilir” diyor.

BAYKAL'IN İHRACI

KRT’deki programa katılan gazeteciler **Baykal**’ın ihracı konusunda o denli istekliydiler ki, programı izlerken bir ara, “**İhracı yetmez, gaz odasına atın**” diyesim geldi. **Ali Mahir Başarır** o ortamda, “**Disipline verilmesi MYK’nın, Parti Meclisi’nin takdiridir. Verebilirler. Ona da bilmiyorum. Yargı süreci değerlendirilecektir. Benim vicdanım tabii ki sorgulanması gerektiğini söylüyor**” diye konuştu.

BİLİNCİ YERİNDE DEĞİL

Ancak **Ali Mahir Başarır**’ın **Baykal**’la ilgili sözleri sadece bunlar değil. Programın ilerleyen bölümünde, **Baykal**’ın bilincinin yerinde olmadığını söylüyor. Siyaseti bırakmasını istiyor.

“**Deniz Bey yok artık. Deniz Bey yok. Deniz Bey’in bilinci yerinde değil. Akli melekeleri belki zor. Gözünün biri görmüyor. Bakın önemli bir şey söylüyorum size. Ona rağmen ailesi verebiliyorsa istifa da etsin, bıraksın siyaseti zaten Deniz Bey, dediğiniz gibi kalem bile oynatacak durumda değil**” diye konuşuyor. Sonra dönüp, programdakilere, “**Bilmiyorum bu söylediklerimden tatmin oldunuz mu?**” diye soruyor. Allah’tan programa katılan 4 gazeteci tatmin olmuş. Yoksa **Ali Mahir Başarır** devam edecek.

CNN TÜRK’TE FARKLI

07.07.2021

Ali Mahir Başarır'ın **Baykal**'la sözleri CNN Türk'te Tarafsız Bölge programında gündeme gelince, bu kez **şaban Sevinç**'e açıklama gönderiyor. **Ali Mahir Başarır** şöyle diyor: **“Ben ihraç edilmeli demedim. Benim gençlik kolları genel başkanlığı yaptığım dönemde Deniz Baykal genel başkanımıdı dedim. KRT’de ama çalışmadan maaş alıyor, diye sormuşlar. İstifa da kendi bileceği iş, ailesinin karar vermesi gerekiyor. Çok saygıdeğer bir eşi var, dedim. İhracını istemedim, istemem.”**

Hiçbir yorum yapmıyorum.

Keşke ihraç olsun deseydin de akılı melekesinden girip, bilincinden ıkmasaydın diyeceğim ama onu da söylemiyorum. Sadece nce KRT’deki konuşmayı, sonra CNN Türk’teki açıklamayı okuyun. Sonra nasıl arzu ediyorsanız o şekilde değerlendirin diyorum.

Esfender KORKMAZ

Mutfak enflasyonu yüzde 20,35

6 Temmuz 2021 Salı

Açıklanan Haziran ayı TÜFE oranında gıda fiyatları etkili oldu. Gıda fiyatlarındaki artış yüzde 19,99 ile yüzde 17,53 olan TÜFE oranından 2,46 yüzdellik puan daha yüksek oldu. TÜİK, gıdanın TÜFE'ye esas harcama sepeti içindeki payını yüzde 25,94 olarak açıkladı.

İşçi, memur gibi sabit gelirlilerin, 10 milyonu bulan işsizlerin ve ailelerinin harcamaları içinde gıdanın payı benim gözlemime göre en az yüzde 40'tır. O zaman, mutfak enflasyonu dediğimiz Haziran TÜFE oranı da daha yüksek demektir.

Harcama sepeti içinde gıda payı yüzde 25,94 olunca TÜFE'ye etkisi 5,18 yüzdellik puan ediyor. Yüzde 40 olursa (diğer paylar orantılı olarak düşürülürse) 8 yüzdellik puan ediyor. Bu durumda Haziran mutfak enflasyonu, ya da geçinme endeksi, yüzde 20,35'tir. Gerçekte işçi ve memur maaşları bu orana göre düzeltilmelidir.

Merkez Bankası TÜFE artışını yorumlarken, temel neden olarak gıda fiyatlarındaki artışı gösteriyor. Ancak fiyat artışının nedeni ne olursa olsun, harp veya olağanüstü bir durum yoksa enflasyonun tek nedeni hükümetlerin beceriksizliğidir. MB gıdayı gerekçe göstererek, bu beceriksizliği tescil etmiş oluyor.

1- Gıda fiyatlarının yüksek olmasının bir nedeni, siyasi iktidarın tarım desteklerini azaltmasıdır.

2001 IMF'nin Güçlü ekonomiye geçiş programında, tarımsal desteklerin yarı yarıya azaltılacağı hedef alınmıştı ve *"Tarımsal destekleme fiyatları öngörülen enflasyonu aşmayacak şekilde artırılacak ve kuruluşların finansman imkanları dikkate alınarak miktar kısıtlamasına gidilecektir."* deniliyordu.

AKP iktidarı 2006 yılında Tarım kanununu çıkararak bunu değiştirdi. Tarım Kanunu Madde 21; **"Tarımsal destekleme programlarının finansmanı, bütçe kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanır. Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamaz."** şeklinde çıktı. AKP iktidarı bu kanunla 2007 seçimleri için çiftçiye selam gönderdi. Ama bu güne kadar IMF çizgisi değişmedi ve maalesef kendi çıkardığı kanuna da uymadı.

07.07.2021

Seçim yılı olan 2007'de tarımsal desteklerin millî gelire oranı yüzde birin altında kaldı. Yüzde 0,67 oldu. Üstelik bu pay bugüne kadar giderek azaldı. 2009 ve sonrasında yüzde 0,6'nın altında kaldı. 2018 yılında yüzde 0,40 oldu.

Tarımsal destekler AB'nin de çok gerisinde kaldı. Tarım katma değerine oranı olarak tarım destekleri (2013);

* Üretici desteği; Türkiye yüzde 25,83, AB-27 yüzde 45,07, **toplam transfer yüzde 50,86,**

* Genel hizmet desteği Türkiye yüzde 1,35, AB-27 yüzde 5,43, **toplam transfer yüzde 27,18.**

2- Gıda fiyatlarındaki yüksek artışın bir diğer nedeni; AKP'nin tarım politikasının popülizmle sınırlı kalmasıdır. AKP iktidarında ovalar imara açıldı. Bu ovalara TOKİ konut ve villa yaptı. Tarım sektöründe ekili alanlar azaldı. 2003 yılında 40 milyon 644 bin hektar olan tarım arazisi, 2019'da 37 milyon 716 bin hektara ve aynı yıllarda ekili alanlar da 17 milyon 408 bin hektardan 15 milyon 398 bin hektara geriledi.

3- Nihayet, üreticiden normal fiyatından alan ve tüketiciye düşük kârla satan Et-Balık gibi kurumlar özelleştirildi. Kamu tekelleri özelleştirilerek piyasada oligopol yapılar oluştu. Piyasada stokçuluk oluştu.

Yine de şükredelim ki, Merkez Bankası enflasyonun nedenini gıdaya bağladı, dış güçlere de bağlayabilirdi.

İbrahim Kahveci

Bir BMC hikayesi...

90'lı yıllarda Türk-İngiliz ortaklığı ile kurulan ve uzun yıllar ülkemizin en büyük sanayi kuruluşları arasında yer alan şirketti. 80'lerin sonunda ise artık Çukurova Grubunun bir şirketi olmuştu.

Sonra nasıl ki Turkcell gitti ise işte öyle BMC'de Çukurova Grubunun elinden gitti. Hem de öden(e)meyen 75 milyon dolar taksit karşılığında (Show TV dahil).

Mayıs 2013'te Çukurova Grubu ödemelerini aksattı diye BMC'de TMSF'nin bir şirketi haline geldi. Oysa daha birkaç yıl önce FATİH kamyonlarının reklamında İbrahim Tatlıses o meşhur sözü söylüyordu: "Bence BMC..."

Ağustos 2014'te 751 milyon TL (kur 2,15 üzerinden 350 milyon dolar) ödeme ile BMC artık Ethem Sancak'a ait Es Mali Yatırım Danışmanlık şirketine geçti.

Evet, TMSF'nin ödenmeyen 75 milyon dolara aldığı BMC 350 milyon dolara satılmıştı.

Sonra Katar'lı yatırımcılar devreye girdi. Tarih ve detay olmasa da Katar Ordusunun BMC'nin yüzde 49,9 hissesine 300 milyon dolar ödediği basında yer alıyor.

Ve nihayetinde son olarak BMC'nin yüzde 50,1'lik **Ethem Sancak'a ait hissesi 480 milyon dolar karşılığında Tosyalı Grup olarak bilinen Fuat Tosyalı tarafından alındı.**

Ethem Sancak tarafından bakılırsa aslında 350 milyon dolar verilirken 300 milyon dolar Katar Ordusu ve 480 milyon dolar Fuat Tosyalı olmak üzere 780 milyon dolar gelir elde edilmiştir. Tabii bu arada yüzde 25 hissenin Talip Öztürk'e satış geliri bütün bunların dışında. Ve net olarak 430 milyon dolar da bir artı bakiye...

Bir başka taraf ise şu: 751 milyon TL'ye alındığında 350 milyon dolar ama bugün 780 milyon dolar 6 milyar 780 milyon lira. Kısaca TL bazında 2014 yılında 751 milyon TL yatırımın net bakiyesi 6 milyar lira... Tabii burada Talip Öztürk'e hisse satış geliri yok. O ek olarak ayrı bir net bakiye...

07.07.2021

Bu hesaplar elbette ticarete olur. 1 koyarsınız 100 alırsınız...

Serbest piyasa böyle bir şey...

Mesela TEKEL satışı da böyle olmadı mı? 292 milyon dolara özelleştirildiği söylenen TEKEL 2,1 milyar dolara el değiştirdi. Kısaca **TEKEL üzerinden de 1,8 milyar dolar net bakiye kalmıştı.**

Ticaret böyle bir şey işte... Biz anlamayız tacir işlerinden, ticaret işlerinden.

Sadece rakamları veriyoruz.

Şimdi gelelim işin son alıcı kısmına. **Tosyalı Grup neden ve nasıl olarak BMC gibi çok tartışılan bir şirkete bu derece para yatırdı?**

Çukurova Grubu elinde para etmeyen ve Mehmet Emin Karamehmet kontrolünden bu paralar ile ölçülemeyecek bir değer karşılığı giden bu şirkete, nasıl bir riske girerek bu kadar ödemede bulundu?

Varlık Fonu yönetim yardımcısı da olan Fuat Tosyalı, bugüne kadar kamu ile iş yapmayan ve özellikle yurtdışında büyük yatırımlarda bulunan saygın bir iş insanıydı. **Uluslararası ticarete ve kredibilitede bu saygınlık ve özgürlük çok önemlidir.**

Acaba çokça tartışılan bir BMC hikayesinde adının olması nasıl bir süreç ve risk doğuracaktır?

Mesela Kanal İstanbul için "tek kuruş ödemeyiz" diyen muhalefet partilerinin seçim sonrasında, geçmişte bu derece ilginç olan BMC hikayesine nasıl bakmaları bekleniyor?

Fuat Tosyalı 20 yıllık AK Parti ve Erdoğan liderliğinde girmediği bir ilişki ağına neden ve nasıl son dönemde girmeyi tercih etmiştir?

Katar'lıların bile seçim sonrası sermayelerinin ne olacağını sorguladığı bir süreçte, bu tür ilginç satış hikayelerinin sonucunu herkes gibi ekonomi dünyası ve ben de merakla bekliyoruz.

Oğuz Demir

Kime ucuz kime pahalı?

Türkiye İstatistik Kurumu, Haziran ayında TÜFE'yi 1,94, ÜFE'yi ise 4,01 olarak hesapladı. Yıllık enflasyon ise yüzde 17,53 oldu ve 2019'un Mayıs ayından bu yana en yüksek enflasyon verisiyle karşılaştıldı.

Haziran ayı enflasyon verisinde iki gösterge ise özellikle gelecek dönemlerde beklenen olumlu havayı tamamen ortadan kaldırdı. Bunlardan ilki 2018 yılından bu zamana kadar ilk kez yüzde 40'lı seviyelerin üzerine çıkan Üretici Fiyat Endeksi'ydi. Mayıs 2020'den bu yana kademeli olarak artan ÜFE, yani üretici maliyetleri, tüketiciye de doğal olarak yansıtıldı. Her ne kadar ÜFE-TÜFE makası bizde üreticinin maliyet yükünü tüketiciye yansıtmadığı gibi bir algı oluştursa da durumun böyle olmadığını TÜİK'in yayınladığı fiyatlara bakarak açıklamak gayet mümkün. Temel tüketim maddelerinde ve hizmet sektöründe fiyat artışlarının ortalama yüzde 30-40 aralığına ulaştığı açık bir şekilde görülüyor. Bu, talebi yüksek olan mallarda maliyetlerin doğrudan fiyata yansıtıldığını bize gösteriyor. Bu ayın üretici fiyatlarının sonraki ayı etkileyeceği göz önünde bulundurulduğunda enflasyonun önümüzdeki ay da artması kaçınılmaz oluyor.

Gelecek aylara dair beklentilerimizi olumsuz etkileyen diğer gösterge gıda enflasyonu oldu. Yıllık %19,99 olarak açıklanan gıda enflasyonu düşük ve orta gelirli vatandaşın maalesef bir süre daha geçim kaygısı yaşayacağını bize gösterdi. Buna bir de işsizliğin eklenmesi vatandaşın sadece ekonomik değil, aynı zamanda psikolojik olarak da zor zamanlar geçireceğine işaret etti. Gıda enflasyonunun ortaya koyduğu diğer bir sonuç ise diğer kalemlere olan talebin giderek düşeceği. Fiyat artışlarından dolayı temel tüketime daha fazla bütçe ayırmak zorunda kalacak olan vatandaş, harcamalarını da buna göre ayarlayacak ve yeterli gıdayı tüketmek için diğer harcamalarından feragat etmek zorunda kalacak. Bu da diğer sektörlerde olan talebin düşmesine neden olacak. Sonuç olarak, Türkiye'de enflasyon frenlense de önümüzdeki birkaç ay ciddi bir yoksulluk sorunu ile karşılaşılacak.

Öncelikle Türkiye birbirini etkileyen bu TÜFE-ÜFE sarmalından kurtulmalıdır. Bunun için üreticinin maliyetlerini düşürecek politikalara yönelmek gerekir. Ancak bu zamana kadar alınan önlemler üreticiyi desteklemeye değil, daha çok tüketimi sınırlamaya yönelik önlemler oldu. Gerek faizi sabit tutan TCMB'nin son üç toplantıdaki yaklaşımı

gerekse BDDK'nın kredi kartlarındaki taksitlendirmeye ilgili kararı tamamen talep temelli enflasyonu çözmeye yönelik önlemlerdi.

Pandemi sürecinden bu yana üreticinin karşılaştığı sorunlar sadece bize özel değildi. Tüm ülkelerde arz kaynaklı gıda fiyatlarında artış yaşandı. Ekonomik açıdan istikrarlı ülkeler, üreticisini destekleyerek fiyat artışlarını engellemeye çalışırken bizde tercih edilen yöntem talep temelli bu artışları engellemektir. Ancak bu yöntem çalışmadı. Bundan sonra da çalışacak gibi görünmüyor.

Ürün fiyatlarındaki artış önlemeye yönelik hamlelerin başında kur istikrarı geliyor. Kur istikrarı sağlanamadığı müddetçe Türkiye'de Türk halkı fakirleşmeye, yabancı ise zenginleşmeye devam ediyor. Nitekim dün açıklanan reel efektif döviz kurunun, 59,8 ile tarihin en düşük seviyesine gerilemesi de bunu bize gösterdi. Türkiye'deki tüketici sepetinin diğer ülkelere kıyasla pahalılık düzeyini ölçen reel efektif döviz kuru Haziran ayı itibarıyla, Sevgili Murat Kubilay'ın da dediği gibi "Türkiye'nin yabancılar için tarihi ucuzlukta" olduğunu ortaya koydu.

Kabine toplantısı sonrası açıklamada bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan da Türkiye'nin yabancılar için oldukça ucuz olduğunu belirtmiş ve "Önceden yurtdışından gelenler, depolarını doldurup geliyorlardı. Şimdi tam tersi. Buradan giderken depolarını fulleyip öyle sınır dışına gidiyorlar" açıklamasını yapmıştı.

Ancak buradaki mesele Türkiye'nin yabancılar için tarihi ucuzlukta olması değil, bu ülkenin vatandaşları için tarihi pahalılıkta olmasıydı.

Hem reel efektif döviz kuru hem de enflasyon verisi bunu bize gösterdi.